

**Sygn. akt I C 482/13**

## WYROK

### W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2015 roku

**Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny**

w składzie:

**Przewodniczący SSR del. do SO Agnieszka Wojnarowicz-Posłuszna**

Protokolant sekr.sąd. Ewa Wolniak

po rozpoznaniu w dniu 2 kwietnia 2015 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa Z. W.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie

oraz

sprawy z powództwa P. W.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie

I. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki Z. W. tytułem zadośćuczynienia kwotę 100.000 zł (sto tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami liczonymi począwszy od dnia 28 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo o zadośćuczynienie na rzecz Z. W. w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki Z. W. tytułem zwrotu części poniesionych kosztów procesu kwotę 3265,03 zł (trzy tysiące dwieście sześćdziesiąt pięć złotych trzy grosze);

IV. nakazuje ściąganie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Lublinie kwotę 5000 zł (pięć tysięcy złotych) tytułem części opłaty, od uiszczenia której powódka była zwolniona oraz kwotę 278,77 zł (dwieście siedemdziesiąt osiem złotych siedemdziesiąt siedem groszy) tytułem poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatków;

V. przejmuje na rachunek Skarbu Państwa kwotę 1000 zł (jeden tysiąc złotych) tytułem części opłaty od pozwu, od uiszczenia której powódka była zwolniona oraz kwotę 159,88 zł (sto pięćdziesiąt dziewięć złotych osiemdziesiąt osiem groszy) wyplaconą tymczasowo ze środków Skarbu Państwa na poczet wydatków;

VI. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda P. W. tytułem zadośćuczynienia kwotę 100.000 zł (sto tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami liczonymi począwszy od dnia 28 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty;

VII. oddala powództwo o zadośćuczynienie na rzecz P. W. w pozostałym zakresie;

VIII. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda P. W. tytułem zwrotu poniesionych kosztów procesu kwotę 3014,04 zł (trzy tysiące czternaście złotych cztery grosze);

IX. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda P. W. tytułem zwrotu poniesionych kosztów sądowych kwotę 5000 zł (pięć tysięcy złotych) tytułem części uiszczonej opłaty od pozwu oraz 920,06 zł (dziewięćset dwadzieścia złotych sześć groszy) tytułem zwrotu części poniesionych wydatków.

Sygn. akt I C 482/13

## UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 9 maja 2013 roku Z. W. wnosila o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. tytułem zadośćuczynienia kwoty 120.000 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi począwszy od dnia 28 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie zwrotu poniesionych kosztów procesu. Jako podstawę prawną swych żądań wskazała art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. W uzasadnieniu opisano, iż w wypadku komunikacyjnym, który miał miejsce w dniu 21 lipca 2008 roku zginął jej syn A. W.; zaś sprawca posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym towarzystwie ubezpieczeniowym. W dalszym ciągu rozwiniętego wywodu podkreślono, iż w wyniku deliktu doszło do naruszenia dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej, emocjonalnej.

Składając odpowiedź na pozew pozwany wnosil o jego oddalenie oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu (k. 31-34). Jako motywy swego stanowiska wskazał, iż w dacie zdarzenia obowiązujące przepisy nie przewidywały możliwości żądania zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej, a powołana w pozwie podstawa prawna może stanowić podstawę do żądania zadośćuczynienia przez tego, czyje dobro osobiste zostało naruszone czynem bezprawnym; przedmiotowy delikt był zaś skierowany przeciwko A. W., a nie dobru osobistemu powódki.

Pozwem z dnia 9 maja 2013 roku P. W. wnosil o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. tytułem zadośćuczynienia kwoty 120.000 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi począwszy od dnia 28 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie zwrotu poniesionych kosztów procesu. Jako podstawę prawną swych żądań wskazał art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c., zaś jako okoliczności faktyczne wypadek komunikacyjny, w którym zginął jego syn A. W.; podkreślił też, iż sprawca posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym towarzystwie ubezpieczeniowym. (k. 57-63)

W odpowiedzi na pozew pozwany wnosil o jego oddalenie oraz o zasądzenie zwrotu poniesionych kosztów procesu; przywołał argumentację analogiczną, jak w odniesieniu do żądania zgłoszonego przez Z. W. (k. 76-80).

Postanowieniem z dnia 22 listopada 2013 roku obydwie sprawy połączono do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia (k. 101).

W toku procesu strony podtrzymały swoje stanowiska, aczkolwiek w piśmie poprzedzającym zamknięcie rozprawy pozwany zadeklarował wolę zawarcia ugody (k. 198-199).

### **Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:**

W dniu 21 lipca 2008 roku w miejscowości M. J. C. kierując samochodem osobowym marki M. (...) nr rej. (...) naruszyła w sposób umyślny zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że jadąc z włączonymi światłami drogowymi przekroczyła dopuszczalną prędkość 60 km/h i kierując pojazdem z niesprawnym układem zawieszenia kół przednich zjechała na lewy pas ruchu, przez co doprowadziła do czołowego zderzenia z nadjeżdżającym z naprzeciwka samochodem osobowym marki O. (...) o nr rej (...). W wyniku zderzenia kierujący O. A. W. doznał ciężkich, wielonarządowych obrażeń ciała i zmarł na miejscu wypadku. Wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2012 roku Sąd Rejonowy we Włodawie uznał J. C. za winną i wymierzył jej karę dwóch lat pozbawienia wolności, której wykonanie

następnie zawiesił (wyrok w sprawie II K 539/09). J. C. jest córką brata matki powódki (zeznania w charakterze strony k. 215 w zw. z k. 51v-52).

Z. i P. W. są małżeństwem od 1982 roku, z tego związku pochodziła trójka dzieci: najstarszy syn M., młodsza córka K. i najmłodszy syn A., który w chwili wypadku miał 19 lat.

A. W. był absolwentem Technikum (...) w O.; ukończył czteroletni okres nauczania w zawodzie technika mechanizacji rolnictwa o specjalizacji: naprawa maszyn i urządzeń rolniczych (dyplom akta ubezpieczyciela k. 13). Planował dalszą naukę o zbliżonym profilu, z tym że zmarł przed zakończeniem procesu rekrutacji i rodzice odebrali jego dokumenty z uczelni (zeznania w charakterze strony k. 215 w zw. z k. 51v-52). Od wczesnego dzieciństwa interesował się mechanizacją, naprawiał służące do pracy w gospodarstwie rolnym rodziców maszyny, samodzielnie konstruował urządzenia przydatne w prowadzonym rodzinnie gospodarstwie, jak np. maselnicę. (j/w) Posiadał uprawnienia do kierowania wszystkimi pojazdami używanymi w rodzinnym gospodarstwie (zeznania powoda w charakterze strony k. 215 w zw. z k. 99v-100).

A. W. zamieszkiwał wspólnie z rodzicami, razem prowadzili gospodarstwo domowe, wspólnie spożywali posiłki, chodzili do kościoła, uczestniczyli w procesjach; wspólnie pracowali. - Z. i P. W. prowadzili i prowadzą gospodarstwo rolno-drobiarskie. – Posiadają ponad 100 hektarów ziemi i 8.000 metrów kwadratowych kurników. Powódka odpowiadała w niej za stan drobiu i kurników, powód za pasze i prace polowe, natomiast A. W. odpowiadał za elektronikę sterującą m.in. paszociągami, czy zaopatrzeniem kurników w wodę. Najmłodszy syn miał pozostać w gospodarstwie i przejąć je. Po jego śmierci starszy syn zmienił swoje plany zawodowe i został zaangażowany w rodzinne przedsięwzięcie. (zeznania świadka M. W. (1) k. 124, zeznania powodów w charakterze strony k. 215 w zw. z k. 51v-53 i k. 99v-100)

A. W. miał bliskie relacje zarówno z matką, której zwierzał się z wielu problemów, jak też z ojcem, z którym dzielił pasje związane z mechanizacją i hodowlą koni; wspólnie z ojcem i dziadkiem zajmowali się stadniną, doбором koni (zeznania świadka M. W. k. 124). Zmarły był bardzo aktywnym człowiekiem.

Po śmierci syna Z. W. zrezygnowała z pracy w charakterze nauczyciela (zeznania powodów w charakterze strony k. 215 w zw. z k. 51v-53). Zaprzestała jazdy samochodem w charakterze kierowcy, korzystała z pomocy lekarza psychiatry, cierpiała na bezsenność, pojawiły się u niej stany lękowe. Przez pięć lat codziennie chodziła na cmentarz. Jej czynności w gospodarstwie wymagają kontroli (zeznania świadka M. W. k. 124). U powódki występują przewlekłe zaburzenia adaptacyjno-depresyjno-lękowe; w sześć lat po wypadku ich nasilenie zmalało wprawdzie, ale ich rezydualne nasilenie uzasadnia stwierdzenie, że przekroczone zostały granice nawet przedłużonej reakcji żałoby. Pomimo upływu czasu utrzymuje się pesymistyczna samoocena, anhedonia i nastawienie rezygnacyjne, przeżywanie smutku jest niestęzione pomimo upływu czasu. Jej stan zdrowia psychicznego uzasadnia stwierdzenie 5% długotrwałego uszczerbku na zdrowiu (opinia biegłych k. 138-143).

P. W. nie korzystał z pomocy psychologa, ani psychiatry, natomiast próbował radzić sobie ze świadomością śmierci syna nadużywając alkoholu (zeznania powoda w charakterze strony k. 215 w zw. z k. 99v-100). Odczuwał dzięki niemu rozluźnienie, w stanie upicia nie myślał o tragedii, która go dotknęła; zaczął pić w sposób niekontrolowany, ciągami, co doprowadziło do uzależnienia, nie podjął jednak leczenia; nie ma świadomości problemu alkoholowego, brakuje mu wglądu i krytycznej oceny (opinia k. 144-147). Początkowo po śmierci syna miał myśli samobójcze, ale powstrzymała go świadomość, że ma jeszcze dwoje innych dzieci i wnuki (j/w). Od 2011 roku pobiera rentę; przeszedł operację guza mózgu, zawał serca. Po śmierci syna wystąpiła u niego przewlekła reakcja depresyjna, po początkowej fazie szoku niedowierzania pogrążył się w smutku, dominowały go uczucia tęsknoty, osamotnienia, anhedonia, wycofanie społeczne i emocjonalne; przez pięć lat codziennie jeździł na cmentarz. W 2014 roku poprawił się jego komfort życia, aktualnie radzi sobie z wykonywaniem obowiązków zawodowych, interesuje życiem pozostałych dzieci, ma nowe hobby (opinia k. 147).

W związku ze śmiercią A. W. jego matka Z. W. otrzymała od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.: 5925 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu oraz 30.000 zł tytułem odszkodowania w związku ze znacznym pogorszeniem sytuacji życiowej (decyzja z 22 lipca 2009 roku, k. 66 akt szkody).

W związku ze śmiercią A. W. jego ojciec P. W. otrzymał od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.: 5925 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu oraz 30.000 zł tytułem odszkodowania w związku ze znacznym pogorszeniem sytuacji życiowej (decyzja z 22 lipca 2009 roku, k. 67 akt szkody).

Żądanie wypłaty zadośćuczynienia na rzecz każdego z powodów zostało zgłoszone pozwanemu po raz pierwszy w dniu 28 marca 2013 roku (prezentata k. 14 akt szkody).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie wskazanych dowodów. Sąd stwierdził, iż zeznania świadka M. W. (k. 124) oraz zeznania powodów złożone w charakterze strony (k. 215 w zw. z k. 51v-53 i k. 99v-100) wzajemnie ze sobą korespondowały i uzupełniały się tworząc spójny obraz przedmiotowego stanu faktycznego. Drobne rozbieżności były naturalną konsekwencją odmiennego postrzegania otaczającej rzeczywistości, odmiennego przeżywania traumy związanej z utratą osoby bliskiej. Powoływane fakty łączyły się również w logiczną całość z konkluzjami sformułowanymi w opiniach biegłych.

W ramach kontroli merytorycznej i formalnej obu opinii (opinia biegłych k. 138-143, k. 144-147). Sąd nie dopatrył się żadnych nieprawidłowości nakazujących odebranie im przymiotu pełnowartościowego źródła dowodowego. Biegli wskazali przesłanki przyjętego rozumowania, przedstawili jego tok, dokładnie opisali zastosowane narzędzia badawcze, zgodne z aktualnymi zasadami wiedzy obowiązującymi w dziedzinach objętych ich specjalizacją. Wnioski płynące z opinii są klarowne. Sąd nie dopatrył się w nich błędów logicznych, niezgodności z życiowym doświadczeniem bądź też niespójności z pozostałym materiałem dowodowym. W tych warunkach przedmiotowe opinie posłużyły za pełnowartościową podstawę ustaleń faktycznych, pozwalając także na weryfikację wiarygodności dowodów osobowych.

Ustalając stan faktyczny Sąd opierał się również na dokumentach (wyrok w sprawie karnej, dyplom ukończenia technikum, decyzje przyznające świadczenia, wnioski o wypłatę zadośćuczynienia), których prawdziwości, autentyczności i zgodności z oryginałem, żadna ze stron procesu, nie kwestionowała. Również i Sąd nie znalazł podstaw, by odmawiać im mocy dowodowej.

### **Sąd Okręgowy zważył, co następuje.**

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w części.

Stosownie do treści art. 822 k.c. w zw. z art. 34 ust. 1, art. 35 i art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych: z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu. Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej.

Przepisy wskazanej powyżej ustawy mają charakter szczególny w stosunku do przepisów kodeksu cywilnego (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2008 roku w sprawie III CZP 115/07). Niemniej istota odpowiedzialności sprawcy wypadku opiera się – w stanie faktycznym niniejszej sprawy - na zasadzie ryzyka i wynika z treści art. 436 § 1 k.c.

Zdarzenie szkodowe zaistniało w dniu 21 lipca 2008 roku, a zatem przed nowelizacją art. 446 k.c. (dokonaną art. 1 ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 116, poz. 731), wprowadzającej do porządku prawnego § 4 art. 446 k.c. przewidujący możliwość dochodzenia zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej.

Zważywszy na ten stan prawny strona pozwana podnosi, iż brak było przepisu umożliwiającego powodowi bezpośredniego domagania się zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej.

Wykładnia ta bazuje na błędnym założeniu istnienia luki prawnej. - Najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje, jednakże na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 roku i zasady tej nie wyłączała art. 34 przywołanej ustawy ubezpieczeniowej (por. Sąd Najwyższy: z dnia 20 grudnia 2012 r. III CZP 93/12 BSN 2013/1, z dnia 7.11.2012 r. III CZP 67/12, z dnia 13 lipca 2011 r. III CZP 32/11, z dnia 22 października 2010 roku III CZP 76/10, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14 grudnia 2007 roku w sprawie I ACa 1137/07). Sąd Okręgowy podziela powyższe rozważania.

W toku procesu zostało dowiedzione, iż powodowie, w następstwie śmierci syna doznali krzywdy w postaci cierpień psychicznych. Roszczenia zgłoszone w pozwach podlegały, zatem ocenie w świetle art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c.

Nie każde naruszenie dobra osobistego umożliwia wystąpienie z roszczeniami ochronnymi. - Z przepisu art. 24 § 1 k.c. wynika, iż jest to dopuszczalne, gdy działanie naruszające jest bezprawne, tj. sprzeczne z prawem lub godzące w zasady współżycia społecznego. Ciężar wykazania, że nastąpiło naruszenie dobra osobistego, zgodnie z art. 6 k.c. spoczywa na powodzie.

O bezprawności decyduje kryterium obiektywne. - Naruszenie dobra osobistego zostanie uznane za bezprawne, jeżeli jest ono sprzeczne z szeroko rozumianym porządkiem prawnym, a więc z normami prawnymi lub regulami postępowania wynikającymi z zasad współżycia społecznego.

Z art. 24 k.c. wynika domniemanie bezprawności, co w sposób korzystny dla pokrzywdzonego wpływa na rozłożenie ciężaru dowodu oraz ryzyka niewyjaśnienia okoliczności stanu faktycznego, od których bezprawność zależy.

W przedmiotowej sprawie oczywiste jest, że śmierć syna powodów była powiązana adekwatnym związkiem przyczynowym z bezprawnym działaniem kierowcy samochodu osobowego marki M. (...) nr rej. (...) - J. C., za którą ponosi zastępczą odpowiedzialność pozwana spółka.

Katalog dóbr osobistych, do którego odwołuje się art. 23 k.c., ma charakter otwarty. - Wymienia jedynie te, które w praktyce stanowią najczęstszy przedmiot naruszeń. - Ochronie podlegają jednak wszelkie dobra osobiste rozumiane, jako wartości niematerialne związane z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, które w życiu społecznym uznaje się za doniosłe i zasługujące z tego względu na ochronę. W judykaturze uznano, że do katalogu dóbr osobistych niewymienionych wprost w art. 23 k.c. należy np. pamięć o osobie zmarłej, prawo do prywatności życia lub pleć człowieka.

Nie ulega wątpliwości, że rodzina, jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa i zawarcia małżeństwa, podlega ochronie prawa. Dotyczy to odpowiednio ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych. Dobro rodziny jest nie tylko wartością powszechnie akceptowaną społecznie, ale także uznaną za dobro podlegające ochronie konstytucyjnej. Artykuł 71 Konstytucji stanowi, że Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej ma obowiązek uwzględniania dobra rodziny. Dobro rodziny wymienia także art. 23 k.r.o., zaliczając obowiązek współdziałania dla dobra rodziny do podstawowych obowiązków małżonków. Wiąż rodzinna odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc w wychowaniu dzieci i zapewnieniu im możliwości kształcenia. Należy, zatem przyjąć, że prawo do życia

rodzinnego i utrzymania tej więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c. (por. uzasadnienie Sądu Najwyższego w sprawie IV CSK 307/09).

Reasumując stwierdzić należy, iż spowodowanie wypadku komunikacyjnego, w którym śmierć poniósł zamieszkujący wspólnie z rodzicami syn, było bezprawnym naruszeniem dobra osobistego rodziców - powodów - w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie, prawa do utrzymania więzi rodzinnych.

W toku procesu wykazano, że sprawca wypadku, za którego odpowiedzialność ponosi pozwany, dopuścił się bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powodów. Sąd był, zatem uprawniony do przyznania osobom, których dobra osobiste zostały naruszone, odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Na podstawie art. 448 k.c. kompensowana jest krzywda, a więc szkoda niemajątkowa wywołana naruszeniem dobra osobistego, polegająca na psychicznych cierpieniach pokrzywdzonego. Ustalenie krzywdy – i jej rozmiaru - ma podstawowe znaczenie dla określenia odpowiedniej sumy, która miałaby stanowić jej pieniężną kompensatę. Przy oznaczeniu zakresu wyrządzonej krzywdy za konieczne uważa się uwzględnienie: rodzaju naruszonego dobra, zakresu (natężenie i czas trwania) naruszenia, trwałości skutków naruszenia i stopnia ich uciążliwości, a także stopnia winy sprawcy i jego zachowania po dokonaniu naruszenia (por. wyrok SN z 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 99/05, LEX nr 198509; wyrok SN z 1 kwietnia 2004 r., II CK 131/03, LEX nr 327923; wyrok SN z 19 sierpnia 1980 r., IV CR 283/80, OSN 1981, nr 5, poz. 81; wyrok SN z 9 stycznia 1978 r., IV CR 510/77, OSN 1978, nr 11, poz. 210).

W toku postępowania ustalono, że po śmierci syna u Z. W. wystąpiły przewlekłe zaburzenia adaptacyjno-depresyjno-lękowe; ich nasilenie uzasadnia stwierdzenie, że przekroczone zostały granice nawet przedłużonej reakcji żałoby; pomimo upływu czasu utrzymuje się u niej pesymistyczna samoocena, anhedonia i nastawienie rezygnacyjne. W sześć lat po wypadku powódka radzi sobie z wykonywaniem codziennych prac, uczestniczy w życiu rodzinnym, jej stan psychiczny zaczął być wyrównany, lecz nie do końca przepracowała proces żałoby.

P. W. nie korzystał z pomocy psychologa, ani psychiatry; początkowo po śmierci syna miał myśli samobójcze, natomiast później próbował radzić sobie ze świadomością śmierci syna nadużywając alkoholu. Wystąpiła u niego przewlekła reakcja depresyjna, po początkowej fazie szoku pogrążył się w smutku, dominowały go uczucia tęsknoty, osamotnienia, anhedonia, wycofanie społeczne i emocjonalne. W 2014 roku poprawił się jego komfort życia, zaczął radzić sobie z wykonywaniem obowiązków zawodowych, interesować życiem pozostałych dzieci, ma nowe hobby.

W judykaturze akcentuje się, że na rozmiar krzywdy związanej ze śmiercią osoby bliskiej mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań, poczucie osamotnienia i pustki, wstrząs psychiczny, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem odejścia osoby bliskiej (nerwicy, depresji), stopień, w jakim pokrzywdzony potrafił się znaleźć w nowej rzeczywistości (por. uzasadnienie wyroku SA w Lublinie z dnia 8.08.2012 r. I ACa 330/12). Bez powtarzania dokonanych ustaleń, należy tylko zaakcentować, że u obojga powodów skutek śmierci syna powstało trwałe poczucie pustki i osamotnienia, nie zwalczyli samodzielnie negatywnych odczuć okresu żałoby, - powódka korzystała i korzysta z pomocy specjalisty, powód zaczął nadużywać alkoholu. Śmierć wpłynęła istotnie i trwale na ich funkcjonowanie emocjonalne, społeczne, zawodowe.

W konsekwencji, mając powyższe na względzie, Sąd uznał za zasadne zasądzić na rzecz każdego z rodziców A. W. tytułem zadośćuczynienia kwot w wysokości po 100.000 zł, a tym samym oddalić powództwo w wymiarze przewyższającym te kwoty.

Kwoty te korespondują z natężeniem cierpienia powodów, czasem trwania żałoby, wpływem odczuwanej straty na sposób codziennego funkcjonowania. Zasądzone zadośćuczynienia uwzględniają odczuwane nadal negatywne emocje, ale też i pozytywne rokowania na przyszłość. Są one także utrzymane w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 24 lutego 2012 roku, sygn. akt I ACa 84/12, LEX 1124827, tak też uchwała pełnego składu Izby Cywilnej SN z 08.12.1973 III CZP 37/73 OSNC 1974. p.145).

Sąd zasądził odsetki ustawowe na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. - Zgodnie, bowiem z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003 roku, Nr 124, poz. 1152 ze zm.) zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. Żądanie wypłaty zadośćuczynienia zostało zgłoszone w dniu 28 marca 2013 roku (prezentata k. 14 akt szkody). A zatem zasądzenie odsetek od dnia 28 kwietnia 2013 roku było normatywnie zasadne.

Ubocznie wskazać należy, że w toku postępowania likwidacyjnego zakończono 22 lipca 2009 roku wydaniem decyzji ubezpieczyciel nie rozpoznawał żądań powodów tytułem zadośćuczynienia, a jedynie żądań dotyczących zwrotu kosztów pogrzebu oraz odszkodowania w związku ze znacznym pogorszeniem sytuacji życiowej.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu oparto na dyspozycji art. 100 k.p.c. (analogicznie SN w postanowieniu z 5.12.2012 r. I CZ 43/12).

Powodowie utrzymali się swoimi żądaniami w 83,33 % i w takim stosunku należało rozdzielić koszty procesu pomiędzy stronami.

W proporcji, w jakiej powódka wygrała proces (83,33%) zasądzono na jej rzecz zwrot części poniesionych przez nią kosztów procesu. Ze złożonego spisu kosztów uwzględniono: wynagrodzenia pełnomocnika, ale w wysokości odpowiadającej jednokrotności stawki minimalnej (3.600 zł - § 6 pkt 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 Rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. (Dz.U. 2002/163/1348 i 1349 ze zm), opłatę skarbową od pełnomocnictwa, koszty korespondencji w kwocie 30,40 zł, koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa uwzględniając w tym zakresie sposób wyliczenia przedstawiony przez pełnomocnika powódki. (Podkreślić jednocześnie należy, że oceniając realia niniejszej sprawy, w tym zwłaszcza aktywność procesową pełnomocników, czas trwania procesu, ilość rozpraw i zakres postępowania dowodowego, w świetle dyspozycji § 2 ust. 1 i 2 rozp. w zw. z ust. 1 rozp. oraz art. 109 § 2 k.p.c. brak było podstaw do zasądzenia na rzecz którejkolwiek strony wynagrodzenia wyższego, niż jednokrotność stawki minimalnej.) Suma tych kwot częściowych wyniosła (...),20, zaś 83,33 % od niej stanowi kwotę 3265,03 zł, co zostało uwzględnione w punkcie III wyroku.

Również w proporcji 83,33%, w jakiej powód P. W. wygrał proces i na podstawie przepisów, jak w przypadku powódki zasądzono na jego rzecz zwrot części poniesionych kosztów procesu, na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 3600 zł tzn. odpowiadającej jednokrotności stawki minimalnej oraz 17 zł tytułem opłaty od pełnomocnictwa (83,33% z 3617 zł = 3014,04 zł).

Z. W. była zwolniona od ponoszenia kosztów sądowych. Opłata od pozwu, od uiszczenia której była ona zwolniona wynosiła 6000 zł, uwzględniając proporcję, w jakiej pozwany przegrał proces Sąd nakazał ściąganie od pozwanego części opłaty od pozwu w wymiarze 5000 zł (art. 113 ust. 1 u.k.s.c.), zaś część opłaty od pozwu (1000 zł z 6000 zł opłaty) przejęto na rachunek Skarbu Państwa (art. 113 ust. 2 u.k.s.c.).

Na wydatki związane z wynagrodzeniem biegłych złożyły się następujące kwoty: 479,55 zł tytułem kosztów opinii sporządzonej w stosunku do osoby P. W. oraz 959,10 zł tytułem kosztów opinii sporządzonej odnośnie osoby Z. W., co wyniosło łącznie 1438,65 zł. Ulegając w 83,33% pozwany powinien ponieść te koszty w wysokości 1198,83 zł, P. W. w wymiarze 79,94 zł (16,67% z 479,55 zł), Z. W. w wysokości 159,88 zł (16,67% z 959,10 zł). Jako że powódka była zwolniona od ponoszenia kosztów sądowych owe 159,88 zł przejęto na rachunek Skarbu Państwa (art. 113 ust. 2 u.k.s.c.). P. W. wpłacił tytułem zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłych 1000 zł (przy czym kwota ta została wydatkowana w całości). Zważywszy w jakiej wysokości powinien ponieść on koszty (79,94 zł) oraz w jakiej obciążają one pozwanego, Sąd zasądził na jego rzecz od pozwanego 920,06 zł tytułem zwrotu poniesionych wydatków. Pozostała nierozliczona kwota 278,77 zł (1198,83 zł-920,06 zł=278,77 zł) winna zostać ściągnięta na rzecz Skarbu Państwa, który tymczasowo poniósł koszty w pozostałej wysokości (potwierdzenie wypłaty k. 164).

P. W. uiścił 6000 zł tytułem opłaty od pozwu. Uwzględniając proporcję 83,33% w jakiej wygrał on proces zasądzone na jego rzecz od pozwanego 5000 zł tytułem zwrotu części poniesionej opłaty oraz wymienione powyżej 920,06 zł tytułem zwrotu części poniesionych wydatków (punkt IX wyroku).